

- рівноправність — однакові права індивідуальних інвесторів як між собою, так і щодо інших суб'єктів ринку, незалежно від параметрів здійснених інвестицій (обсягів, термінів і т.п.).

Визначимо відповідність найбільш часто вживаних показників компресного характеру виділеним вище вимогам.

На нашу думку, головна проблема розбудови національного фінансового ринку і, відповідно, української моделі корпоративного управління полягає не у формуванні переваг банківського чи фондового фінансування корпоративного сектору економіки, скоріше мова йде про проблеми ефективності функціонування усіх без винятку інститутів та механізмів фінансового ринку для забезпечення доступу підприємств до довгострокових капіталів.

Проблема активізації інвестицій фізичних осіб в інструменти фінансового ринку України ускладнюється наступними факторами:

- по-перше, різною економічною та правовою природою інструментів грошового ринку;

- по-друге, суттєвими відмінностями діяльності емітентів, що функціонують на грошовому ринку;

- по-третє, різними історичними передумовами появи та розвитку окремих сегментів грошового ринку.

Необхідність змін у переліку факторів може бути викликана причинами наступного порядку:

- зміна законодавчого поля України в частині доступу індивідуальних учасників до інструментів фінансового ринку;

- поява та розвиток нових інструментів інвестицій індивідуальних учасників;

- припинення органами виконавчої влади розрахунку окремих компонент, що визнані істотними, або зміна в методології їх розрахунку.

УДК 336.14:352

В. В. Крук, асист. кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Актуалізація проблеми реалізації муніципального розвитку вимагає чіткого позиціонування і збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів, відповідно до параметрів інвестиційної

компетенції місцевих бюджетів як системи повноважень органів місцевого самоврядування й фінансової спроможності місцевих бюджетів щодо здійснення інвестиційних видатків для формування відтворювального потенціалу основних підсистем підпорядкованої території.

Нині обсяг інвестиційних функцій і повноважень місцевих бюджетів реально перевищує рівень фактичної їх інвестиційної спроможності, що вимагає розробки ефективних механізмів формування ресурсної бази місцевого самоврядування як реальної здатності територіальної громади самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення із повним або частковим фінансуванням інвестиційних проектів і на основі опосередкованої участі — шляхом формування статутного фонду підприємств.

Опосередкованою формою участі місцевого бюджету в інвестиційному процесі підпорядкованої території щодо сільських, селищних, міських рад постають також: встановлення місцевих податків і зборів та розмірів їх ставок у межах, визначених законом; прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах; встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, що підлягає зарахуванню до місцевого бюджету; затвердження відповідно до закону ставок земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, що є у власності відповідних територіальних громад; прийняття рішень, пов'язаних із створенням спеціальних вільних та інших зон.

Застосування фіскальних механізмів повинно передбачати стимулювання участі суб'єктів бізнесу в програмах соціально-економічного розвитку території. Величина прямих поточних (ситуативних) втрат місцевих бюджетів від недоотриманих податків, зборів (обов'язкових платежів) у такому разі виявиться набагато меншою за отриманий соціально-економічний ефект від реалізації відповідних інвестиційних проектів, прибуткові проекти сприятимуть розширенню податкової бази й відтак місцеві бюджети можуть розраховувати на суттєве збільшення власних доходів для компенсування прямих бюджетних втрат від надання податкових пільг.

Спектр параметрів інвестиційної компетенції місцевих бюджетів, визначений Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» на основі повноважень органів місцевого само-

врядування різних рівнів, що на нашу думку, недостатньо структуровані, частково дублюють один одного, проте дають можливість окреслити параметри інвестиційних завдань, й відтак інвестиційної компетенції місцевих бюджетів та концептуальні напрями розробки нових і трансформації чинних механізмів зміцнення інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів.

Інвестиційна складова місцевих бюджетів нині зазнає найбільшого дискримінаційного впливу. Перерозподільна функція полягає у зменшенні нерівності доходів членів суспільства за рахунок прогресивного оподаткування і надання трансфертів населенню. Алокаційна функція реалізується у напрямі забезпечення населення товарами та послугами, які не може надати ринкова економіка в потрібному обсязі.

У структурі функцій суспільних фінансів досить слабо, як на нашу думку, представлений регіональний та муніципальний рівні, а тим більше їх інвестиційна складова, особливо щодо бюджетного інвестування, яка могла б бути у перших двох функціях, особливо у другій — перерозподільній, як одна з головних функцій бюджету, що розглядається як форма грошових засобів, сформованих внаслідок первинного та вторинного розподілу та використання ВВП, і полягає, в акумулюванні таких засобів у бюджеті з подальшим їх спрямуванням на розвиток виробничої та соціальної інфраструктури, інвестуванні в капіталомісткі галузі, на структурну перебудову тощо.

Одночасно виконання місцевими фінансами за їх бюджетною інвестиційною складовою низки важливих суспільних функцій доцільно розглядати за напрямками реалізації функцій загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів. Стосовно загальнодержавного рівня інтерес представляє блок «державна регіональна політика», функціями якого щодо регіонального та місцевого рівня постає виконання державних, регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку. Зміни, що постійно відбуваються в структурі цих функцій, зумовлені кроками у напрямі централізації чи децентралізації влади та бюджетної системи, відповідним чином позначаються на порядку формування місцевих фінансів та їх складової — місцевих бюджетів, а також на рівні навантаження на останніх в частині реалізації інвестиційної політики. З посиленням курсу на децентралізацію влади та бюджетної системи слід очікувати, що рівень такого навантаження збільшуватиметься. Такий процес має супроводжуватись адекватним підкріпленням фінансових можливостей місцевого самоврядування.

Література

1. Орловська Ю. В. Стратегічне управління інвестиціями і регіональний розвиток. — К.: Знання, 2004. — 336 с.
2. Регіони України: проблеми і пріоритети соціально-економічного розвитку: Моногр. / За ред. З. С. Варналія; НІСД. — К.: Знання, 2005. — 498 с.

УДК 336.763

Н. С. Кручок, канд. екон. наук,
докторант кафедри фінансів
Національний університет біоресурсів,
та природокористування України

ІПОТЕЧНІ ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Значний розвиток іпотеки як інвестиційного чинника неможливий без іпотечного рефінансування. Багатовікова світова практика визначила основні види первинних іпотечних цінних паперів.

Такі папери поділяються на емісійні та неемісійні. Емісійні іпотечні цінні папери емітуються іпотечними банками та іпотечними установами другого рівня; переважно це іпотечні облігації різного виду [4; 5]. До неемісійних цінних паперів належать заставні [3].

До фінансово-економічної кризи, яка розпочалася в 2008 р., емісія іпотечних цінних паперів в Україні перебувала у зародковому стані. В умовах кризи ситуація погіршилася.

У майбутньому післякризовому періоді разом із відродженням та подальшим розвитком вітчизняної іпотеки зростатиме обіг іпотечних цінних паперів, зокрема емісійних. Він значно спроститься у разі застосування вторинних (похідних) іпотечних цінних паперів або іпотечних деривативів.

Похідні цінні папери — це контракти щодо купівлі-продажу первинних емісійних цінних паперів. Залежно від специфічних характеристик того чи іншого виду контракту розрізняють різні види деривативів. Найпоширенішими з них є опціони та ф'ючерси.